

---

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V  
PLZNI

---

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra historie

Kristián Ilov. Životopis Valdštejnova maršála a  
stříbrského pána

*Bakalářská práce*

**Jan Petr**

Historie se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jan Kilián, Ph.D.

Plzeň 2021

## **Čestné prohlášení**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Kristián Ilov. Životopis Valdštejnova maršála a stříbrského pána“ vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Plzni dne 24. dubna 2021

## **Poděkování**

Rád bych poděkoval vedoucímu své bakalářské práce Doc. PhDr. Janu Kiliánovi, Ph.D. za odborné vedení, rady a pomoc při zpracování této práce. Mé poděkování patří též PhDr. Vladimíru Bystrickému CsC. za konzultace a rady při zpracování zdrojů související s městem Stříbrem.

1. Úvod	6
2. Život Kristiána Ilova	7
2.1 Původ a rodina Kristiána Ilova	7
2.1.1. Kristián Ilov	7
2.1.2. Manželství a rodina	8
2.2 Vojenská kariéra	8
2.2.1. Účast v České válce	8
2.2.2. Nejvyšším lajtnantem holštýnského pluku	9
2.2.3. Bitva u Stadlohnu a služba Španělsku	9
2.3 V armádě generalissima Albrechta z Valdštejna	10
2.3.1. Svobodný pán Kristián Ilov	10
2.3.2. Nákup dalších pozemků v zemích Koruny české	11
2.3.3. Velitelem svého vlastního pluku	11
2.3.4. Během Valdštejnova odvolání	12
2.4 Během Valdštejnova druhého generalátu	12
2.4.1. Generálním strážmistrem	12
2.4.2. Polním podmaršálkem a velení v Lužici	13
2.4.3. Valdštejnova pravá ruka	13
2.4.4. Jednání se Sasy a dědičným pánem Stříbra	14
2.5 Maršál Kristián Ilov	14
2.6 Zimování v Plzni	15
2.6.1. První porada důstojníků	15
2.6.2. Schůzka v Ilovově bytě	16
2.6.3. Druhá porada důstojníků	16
2.6.4. Podpis reversu	17
2.6.5. Stvrzení reversu	18
2.6.6. První císařský patent	18
2.6.7. Druhý císařský patent a následná porada důstojníků	19
2.6.8. Poslední plzeňská schůzka	20
2.6.9. Evakuace Plzně	20
3. Smrt Kristiána Ilova	21
3.1. Cesta do Chebu	21
3.1.1. Stříbro 22. – 23. února	21
3.1.2. Planá 23. – 24. února	21
3.1.3. Odchod do Chebu	22
3.2. Chebské události	22
3.2.1. Příchod do Chebu	22
3.2.2. Schůzka u Ilova	23
3.2.3. Plánování vražd	24
3.2.4. Přípravy na vraždu	25
3.2.5. Banket na chebském hradě	26
3.2.6. Po chebských vraždách	27
3.2.7. Transport těl a pohřeb	27
3.2.8. Konfiskace majetku	28

4.	<b>Kristián Ilov a Stříbro</b>	29
4.1.	Město Stříbro	29
4.2.	Ekonomická situace Stříbra před třicetiletou válku	30
4.3.	Zastaveno Kristiánu Ilovovi	30
4.4.	Hospodářské postižení města Stříbra za Ilovova vlastnictví	31
4.5.	Osud Stříbra po Ilovově smrti	32
5.	<b>Závěr</b>	34
6.	<b>Resumé</b>	35
7.	<b>Seznam použitých zdrojů:</b>	36
	Literatura:	36
	Online zdroje:	37
	Archivní zdroje:	37
8.	<b>Přílohy</b>	38

## Úvod

Kristián Ilov, jako tolik jiných osobností přelomu 16. a 17. století, svůj život spojil s válečnými událostmi třicetileté války. Jeho vojenská kariéra se podobá celé řadě dalších více a méně významných šlechticů ze Svaté říše římské a dalších zemí Evropy. Role důvěrníka Albrechta z Valdštejna a jednoho z jeho nejbližších věrných důstojníků mu však mezi ostatními vysloužila pozici, zasluhující si mnohem více pozornosti, než které se jeho osobě dosud dostalo. Svojí práci jsem rozdělil na tři hlavní části, na život Kristiána Ilova, popisující události od Ilovova narození až do roku 1633, na smrt Ilova, ve které se zabývám obdobím konce roku 1633 a roku 1634, při kterém se Ilovově osobě ve Valdštejnské historiografii dostává mnohem větší pozornosti a na část, zaměřenou na Ilovovu historii spojenou s městem Stříbrem a jeho roli při úpadku, které město postihl v 17. století.

První polovina Ilovova života je zatím spíše nezmapovaným obdobím, většina informací je nejasná, nebo zcela neznámá. Většina literatury, která se dá označit za „literaturu Ilovskou“, je spíše literaturou o Albrechtovi z Valdštejna. Ilovova blízkost s Valdštejnem mu poskytla na značné důležitosti, osoba frýdlantského vévody však Ilova zastíňuje a ten se tak stává pouze vedlejší postavou v pracích věnujících se Valdštejnovi. V monografiích dr. Josefa Janáčka, dr. Josefa Pekaře či Josefa Kollmana o Valdštejnovi a období třicetileté války se dají najít útržky z Ilovova života, neexistuje však ucelená práce zaměřená pouze na Kristiána Ilova. V českém prostředí se vyskytují pouze na informace velmi skromná hesla v Riegerově a Otově slovnících. Nejucelenější prací o Ilově životě je heslo v *Allgemeine Deutsche Biographie*, napsané Hermannem Hallwiche. Ilovovu vojenskou kariéru je možné studovat v edicích pramenů, v *Pramenech k dějinám třicetileté války* sepsaných dr. Josefem Lívou či v *Documenta Bohemica Bellum Tricennale Illustrantia* od prof. Josefa Polišenského.

Přístupnost pramenů byla díky opatřením spojenými s koronavirovou epidemií značně omezena, povedlo se mi zaměřit především na prameny spojené s Ilovovým stříbrským vlastnictvím. Větší množství pramenů k období historie Stříbra z období třicetileté války se nedochovalo, jejich část se nachází v knihách Karla Ludwiga Watzky a pracích o Stříbře od dr. Vladimíra Bystrického a dr. Josefa Janouškovce. Největším zdrojem informací o dopadu Ilovovy správy města je stížnost, kterou Stříbro odeslalo císaři Ferdinandovi III. po Ilovově smrti. Ta se stala základem pro oddíl o Stříbře a Ilovových činech v *Dějínách konfiskací* od Tomáše Bílka, informace v ní však lze srovnávat jen s minimem nezaujatých zdrojů.

# Život Kristiána Ilova

## Původ a rodina Kristiána Ilova

Podle diplomu císaře Ferdinanda II. odvozoval rod pánů z Ilova svůj původ z Řecka, ze kterého měli údajně do oblasti Německa přijít během vlády císaře Jindřicha Ptáčníka. Někteří příslušníci rodu Ilovů se měli v císařských armádách zúčastnit válek říše proti Maďarům, Čechům, Moravanům a Wendům. Za jejich služby je císař Jindřich Ptáčník povýšil do panského stavu a bylo jim povoleno přidat si císařský vavřínový věnec do jejich vznešeného erbu<sup>[1]</sup>. V erbu rodu pánů z Ilova se od této chvíle nacházel štít rozdělený na zlaté a modré čtvrti, vprostřed ozdobený zeleným vavřínovým věncem a nad helmou ozdobený ženskou postavou oděnou do modrého a žlutého roucha, která v obou rozpažených rukách drží useknutý kus větve<sup>[2]</sup>. Kromě hradu, na kterém se měl narodit Kristián Ilov, měly pánům z Ilova patřit i pozemky Schmöggerenské, Vildachagenské, Radachské a další po celém Braniborsku, podle kterých se rod dělil na jednotlivé větve<sup>[3]</sup>.

## Kristián Ilov

Kristián, svobodný pán Ilov, (v alternativních formách také Ilow, Illov, Illo, Ilu, Illu von Illau) se narodil do starobylého německého šlechtického rodu v Braniborsku, s největší pravděpodobností někdy roku 1585. Narodil se na hradě patřícímu rodu pánů z Ilova, nacházejícímu se na území Nové Marky, ve východní části Braniborského markrabství<sup>[4]</sup>. Jméno ani přesná poloha tohoto hradu se nezachovala, nejčastěji ale bývá spojován se zříceninou hradu Ilov nacházející se v Sternberském kraji, na západě dnešního Meklenburska-Předního Pomořanska<sup>[5]</sup>.

---

<sup>1</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilow, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14*. Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>2</sup> VAVŘÍNEK, Karel. *Almanach českých šlechtických a rytířských rodů*. Str. 241

<sup>3</sup> *Riegerův slovník naučný: Díl čtvrtý I-Lžidimitrij*. Str. 21

<sup>4</sup> HALLWICH, Hermann. *Allgemeine Deutsche Biographie 14*. Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>5</sup> *Ottův slovník naučný: Dvanáctý díl CH- Sv. Jan*. Str. Str. 524

## Manželství a rodina

Již jako důstojník holštýnského pluku si Kristián Ilov vzal za manželku českou šlechtičnu Annu Albertinu z Říčan, rozenou Fürstenberkovou z Olbramovic a Dražkova. Uzavřením tohoto manželství se Kristián Ilov přiřadil do společnosti vyšší české šlechty <sup>[6]</sup>. Se svou manželkou měl pouze jediného potomka, dceru Dorotu Viktorii <sup>[7]</sup>. Ta se narodila na konci února roku 1634, jen pár dní předtím, než byl Kristián Ilov zavražděn v Chebu <sup>[8]</sup>.

## Vojenská kariéra

### Účast v České válce

Kristián Ilov se vydal cestou vojenské kariéry a prvních úspěchů dosáhl za vlády císaře Matyáše II. Účastnil se bojů v takzvané „české válce“, první fázi třicetileté války, ve které stoupal po prvních stupních vojenských hodností. Dne 10. února 1620 se Kristián Ilov dostal do zajetí v rakouském Lagenlois, ze kterého byl propuštěn až po 5 měsících. Na konci roku 1620 dosáhl hodnosti kapitána v pluku Hanse Filipa Fuchse von Bimbach <sup>[9]</sup>. Ten byl v „české válce“ nejen velitelem pluku, ale i nejvyšším polním zbrojmistrem ligistického vojska <sup>[10]</sup>. V druhé polovině roku 1620 se Kristián Ilov snažil bránit hrad Vimperk proti Petru Arnoštovi z Mansfeldu, byl však nucen ustoupit proti přesile <sup>[11]</sup>. Roku 1621 se Ilov stále nacházel v Čechách, konkrétně byl utábořen ve Stříbře na Tachovsku, kde se zúčastnil dalších císařských operací proti Mansfeldovi a dalším stavovským jednotkám. Generál bavorského dělostřelectva Alexander zu Grotte spolu s Ilovem a dalšími 400 muži 21. ledna 1621 podnikli vojenský výpad ze Stříbra do Boru u Tachova. Podle Ilovovy zprávy útočníci s pomocí

---

<sup>6</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14*. Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>7</sup> *Ottův Slovník naučný: Dvanáctý díl CH – Sv. Jan*. Str. 524

<sup>8</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14*. Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>9</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14*. Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>10</sup> MIŠAGA, Vít. *Bitva u Desavy 25. 4. 1626*. Str. 44

<sup>11</sup> *Ottův slovník naučný: Dvanáctý díl CH - Sv. Jan*. Str. 524



žebříků překonali městské hradby a zaútočili na Borský zámek. Zhruba osm desítek obránců se posléze vzdalo. Všem byl povolen volný odchod do Falce. Stejným způsobem byl 2. února proveden výpad proti městu Tachovu, jehož obránci se po prolomení městských bran vzdali za stejných podmínek jako obránci Boru <sup>[12]</sup>.

### Nejvyšším lajtnantem holštýnského pluku

Kristián Ilov byl po těchto událostech povýšen do funkce nejvyššího vachtmistra Fuchsova pluku, a jako takový jednal o ubytování vojáků Fuchsova pluku během jejich přesunu na jaře roku 1621 do Kolína a Broumova. Někdy v průběhu květnu 1621 zemřel Ilovův otec a Kristián Ilov na několik dní odjel do rodného Braniborska, kde zařizoval jeho pohřeb <sup>[13]</sup>. K velmi významné změně v jeho vojenské kariéře došlo 11. prosince 1621, kdy římský císař Ferdinand II. udělil mladému vévodovi Adolfovi Holštýnsko-Gottorpskému plukovníký patent na naverbování pluku o síle 1000 kyrysníků <sup>[14]</sup>. Vévoda Adolf si stěžoval na nedostatek schopných důstojníků a vyžádal si jmenovitě Kristiána Ilova, jako svého nejvyššího lajtnanta <sup>[15]</sup>. Nejvyšší lajtnant či oberstlajtnant se často překládá novodobým slovem podplukovník. Za třicetileté války byl oberstlajtnant faktickým velitelem pluku. Zodpovídal za praktické řízení jednotky. Hodnost plukovníka (něm. Oberst, v překladu doslova *nejvyšší*), patřila majiteli pluku, který se mnohdy nacházel zcela mimo vojsko <sup>[16]</sup>.

### Bitva u Stadlohnu a služba Španělsku

Na srážku válečných výloh, které Kristián Ilov pohledával u české komory, mu bylo 10. června 1623 dáno do zástavy město Stříbro <sup>[17]</sup>. První bitvy v roli nejvyššího lajtnanta holštýnského pluku se Ilov zúčastnil 6. srpna 1623 u Stadlohnu. Zde holštýnský pluk bojoval po boku ligistického vojska vedeného Janem Tserclaesem Tillym proti Kristiánu

---

<sup>12</sup> LÍVA, Josef. *Prameny k dějinám třicetileté války: Díl III.* Str. 125

<sup>13</sup> LÍVA, Josef. *Prameny k dějinám třicetileté války: Díl III.* Str. 153

<sup>14</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14.* Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>15</sup> LÍVA, Josef. *Prameny k dějinám třicetileté války: Díl III.* Str. 240

<sup>16</sup> MIŠAGA, Vít. *Bitva u Desavy 25. 4. 1626.* Str. 19

<sup>17</sup> WATZKA, Ludwig Karl. *Uebersicht der denkwürdigen Ereignisse aus der Geschichte der königlichen Stadt Mies vom Jahre 1131 bis in die neuste Zeit.* Str. 16

Brunšvickému <sup>[18]</sup>. Tilly zvítězil a zajal více než 4000 mužů z protestantské armády, včetně veškerého dělostřelectva, munice a vozů se zavazadly <sup>[19]</sup>. Ilov a jeho holštýnští jezdci se v bitvě vyznamenali, zajali několik významných mužů z protestantského vojska, například vévodu Viléma Sasko-Výmarského <sup>[20]</sup>. Holštýnští jezdci se se svým nejvyšším lajtnantem po bitvě přesunuli do Čech, kde se v průběhu roku 1624 zdržovali v kvartýrech v Litoměřickém kraji <sup>[21]</sup>. V únoru 1625 pak Ilov vstoupil do služeb krále španělského, pro kterého naverboval 600 kyrysníků, které odváděl na bojiště do Nizozemska <sup>[22]</sup>.

### V armádě generalissima Albrechta z Valdštejna

Při tvorbě velké císařské armády na jaře roku 1625 sloužil opět pod vévodou Adolfem, opět jako velitel jeho pluku. Snažil se také přiblížit k novopečenému generalissimovi Albrechtovi z Valdštejna a získat si jeho přízeň. Se svými jezdci se zdržoval především v Hesensku a Nasavsku, kde získali pověst krutých a bezohledných plenitelů a vyděračů. Po Valdštejnově vítězství v bitvě u Desavy v dubnu 1626, které se Ilov a jeho jezdci neúčastnili, a následném pochodu do Slezska a Uher, byl Ilov odeslán do Šmalkad <sup>[23]</sup>. V dopise, který Valdštejn napsal Karlovi z Harrachu 18. září 1626 to odůvodnil tím, že je Ilov zpupný a nafoukaný, a že rád rozeštvává ostatní důstojníky <sup>[24]</sup>.

### Svobodný pán Kristián Ilov

V říjnu 1627 se poprvé od bitvy na Bílé Hoře císař Ferdinand II. i se svým dvorem objevil v Praze, kde nechal svého syna Ferdinanda III. korunovat českým králem. Při této příležitosti zároveň 3. listopadu udělil Kristiánu Ilovovi dědičný titul říšského svobodného pána. Několik týdnů po přijetí tohoto titulu od císaře, 25. listopadu, se Ilov zúčastnil turnaje pořádaného při

---

<sup>18</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14*. Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>19</sup> WILSON, Peter. *Europe's Tragedy A History of the Thirty Years War*. Str. 343

<sup>20</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14*. Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>21</sup> LÍVA, Josef. *Prameny k dějinám třicetileté války: Díl III*. Str. 627

<sup>22</sup> LÍVA, Josef. *Prameny k dějinám třicetileté války: Díl III*. Str. 741

<sup>23</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14*. Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>24</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 505

oslavách korunovace Ferdinanda III. českým králem v Praze. Po boku Valdštejna, Fürstenberga, Dietrichštejna a řady dalších významných šlechticů si vybojoval čestné ocenění z rukou císařovny Eleanory Toskánské <sup>[25]</sup>.

### Nákup dalších pozemků v zemích Koruny české

Roku 1627 s manželkou Annou Albertinou zakoupil statek Budkov ve Znojemském kraji <sup>[26]</sup>. V létě 1628 ke svým majetkům v českých zemích přidal Kristián Ilov i Kometkovský dům v Praze naproti domu u Zlaté husy na Dlouhé třídě. Koupil ho za obnos 10 000 zlatých od Zdislava Hrzaně z Harasova <sup>[27]</sup>. V roce 1630 koupil za 19 500 kop míšeňských od Markéty z Říčan statek Popovice v okrese Benešov, k němuž náležely tvrz a městečko Popovice s poplužním dvorem, dalšími poplužními dvory ve vesnicích Vozlice a Mladovice, a vesnice Kundratice, Mladovice, Vojislavice, Kamenná Lhota, Věžníky a části vsí Hlivín a Dlouhé Pole <sup>[28]</sup>.

### Velitelem svého vlastního pluku

Na začátku roku 1628 mu hrabě Jan Filip Kratz ze Scharfensteinu se souhlasem generalissima Albrechta z Valdštejna postoupil vlastnictví pluku o síle 500 až 600 jezdců. V květnu 1628 nad ním Ilov přebral samostatné velení. Jeho další aktivita byla ale v nejbližší době spíše diplomatické povahy, byl pověřován různými misemi Albrechtem z Valdštejna, Janem Tillym, Rombaldem Collaltem a dalšími císařskými důstojníky <sup>[29]</sup>.

---

<sup>25</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilow, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14*. Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>26</sup> VAVŘÍNEK, Karel. *Almanach českých šlechtických a rytířských rodů*. Str. 241

<sup>27</sup> BÍLEK, V. Tomáš. *Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618: část první*. Str. 213

<sup>28</sup> BÍLEK, V. Tomáš. *Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618: část první*. Str. 212

<sup>29</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilow, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14 14* Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

## Během Valdštejnova odvolání

V dubnu 1631 Kristián Ilov verboval pro Tillyho v Čechách nové brance společně s Adamem Erdmannem Trčkou<sup>[30]</sup>. V létě 1631 Ilov shromažďoval tyto naverbované vojáky v okolí Kadaně a Žatce, kde mělo probíhat jejich mustrování<sup>[31]</sup>. V srpnu došlo ke vzpouře některých voják jeho praporu v Mělníce, tato vzpoura byla však rychle potlačena a její hlavní viník popraven<sup>[32]</sup>. Kristián Ilov se zúčastnil pod vedením Gottfrieda Heinricha Pappenheima bitvy u Breitenfeldu 17. září 1631. Údajně se v ní blýskl svou osobní udatností<sup>[33]</sup>.

## Během Valdštejnova druhého generalátu

Již v říjnu stejného roku se objevil v Horní Lužici pod vedením Rudolfa z Tiefenbachu. Zde obsadil Žitavu, kvůli nebezpečí saského vpádu na území Čech ji byl však nucen v listopadu opustit<sup>[34]</sup>. V listopadu 1631 táhlo Ilovovo vojsko o síle asi 90 kompanií ze Slezska kolem Litoměřic. Jejich cílem mělo být Kladsko, ze kterého měl Ilov společně s Marradasovými jezdci vypudit nepřítele z Opavy<sup>[35]</sup>.

## Generálním strážmistrem

Na konci prosince byl majitelem již dvou pluků a za své služby byl 15. prosince 1631 odměněn povýšením<sup>[36]</sup>. Na Valdštejnův návrh byl povýšen do hodnosti generálního

---

<sup>30</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14 14* Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>31</sup> LÍVA, Josef. *Prameny k dějinám třicetileté války 1626-1635: díl 4.* Str. 265

<sup>32</sup> LÍVA, Josef. *Prameny k dějinám třicetileté války 1626-1635: díl 4.* Str. 268

<sup>33</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14 14* Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>34</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14 14* Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>35</sup> LÍVA, Josef. *Prameny k dějinám třicetileté války 1626-1635: díl 4.* Str. 298

<sup>36</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14 14* Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

strážmistra <sup>[37]</sup>. Jako nižší důstojník Hannibala ze Schauenbergu se vrátil do Slezska, kde byl nakrátko pověřen velením ve Valdštejnově Hlohovském knížectvím <sup>[38]</sup>. Od Valdštejna 8. ledna 1632 obdržel rozkaz o rozložení vojsk do zimních bytů, namísto původně očekávaného postupu proti Sasům <sup>[39]</sup>. Na začátku února roku 1632 se Ilov potýkal s neupřesněnou chorobou, kvůli které byl upoután na lůžko <sup>[40]</sup>.

### Polním podmaršálkem a velení v Lužici

Dne 8. dubna 1632 byl povýšen do hodnosti polního podmaršálka, která do té doby v císařské armádě neexistovala, zdá se, že byla vytvořena přímo pro něho. Se svými muži se angažoval v Horní Lužici, postupně obsadil Žitavu, Zhořelec a Lobavu, tato města posléze držel a bránil pro císařskou stranu <sup>[41]</sup>. Během léta 1632 spolu se Schaumburgem a Paradisem velel v Žitavě obraně před útokem saské armády plukovníka Kalksteina o síle asi 15 000 mužů <sup>[42]</sup>. Bitvy u Lützeniu v listopadu 1632 se Kristián Ilov nezúčastnil. Na přelomu roků 1632 a 1633 pak na rozkaz Matyáše Gallase chránil severní hranice Čech proti nebezpečí možného vpádu Sasů. V únoru 1633 pak Ilov se svými jednotkami podnikl útok na město Riechenbach, nacházející se mezi Svídnicí a Frankenštejnem. Gallas ho následně pověřil sledováním pohybu nepřátelských jednotek pohybujících se v oblasti Kladska <sup>[43]</sup>.

### Valdštejnova pravá ruka

Krátce po těchto událostech se objevuje v Praze po boku Albrechta z Valdštejna, který ho využíval jako svého posla ke Gallasovi. V prvním týdnu května 1633 se s armádou o síle 4000 mužů nacházel u Hradce Králové. Albrecht z Valdštejna ho posléze odeslal ke Gallasovi,

---

<sup>37</sup> PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630-1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Str. 168

<sup>38</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilow, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14 14* Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>39</sup> PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630-1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Str. 177

<sup>40</sup> LÍVA, Josef. *Prameny k dějinám třicetileté války 1626-163:5 díl 4*. Str 288

<sup>41</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilow, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14 14* Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>42</sup> POLIŠENSKÝ, Josef. *Documenta Bohemica bellum tricennale illustrantia: Tomus V*. Str. 93

<sup>43</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilow, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14 14* Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

kterému tlumočil vypracovaný plán tažení proti Sasům. V této době již Ilov patřil k Valdštejnovým nejbližším a těšil se mimořádné důvěře <sup>[44]</sup>.

### Jednání se Sasy a dědičným pánem Stříbra

Ilov byl spolu s Trčkou na konci června odeslán do Střelína, kde měli se Sasy jednat o možnosti příměří. Požadovali jménem Valdštejnovým o vydání všech míst na levém břehu Odry pro ubytování armády, což saský velitel Jan Jiří Arnim odmítl. Ilov s Trčkou požádali o vydání knížectvích Svidnického a Javorského, ale tato žádost byla 2. července také odmítnuta <sup>[45]</sup>. Následně byl Ilov s armádním oddílem odeslán do nepřátelského týlu, kde 4. června 1633 dobyl město Niemcza, které vypálil a jeho posádku nemilosrdně zmasakroval. Až do září se Ilov v blízkosti Valdštejna již neobjevoval. Dne 29. července 1633 mu bylo rozhodnutím císaře Ferdinanda II. oficiálně postoupeno Stříbro do dědičného vlastnictví. Na začátku září pak Ilov odcestoval na západ Čech, aby osobně dohlédl na oficiální předání majetku <sup>[46]</sup>.

### Maršál Kristián Ilov

Na podzim 1633 započal Albrecht z Valdštejna další jednání o míru s proticísařskou stranou. Povolal k sobě i Kristiána Ilova, kterého pověřoval různými rozkazy. Plnění Valdštejnových rozkaz mělo zaručit, že jednání nebudou přerušena. Na Valdštejnův návrh byl posléze Ilov císařským patentem z 19. října 1633 povýšen do hodnosti polního maršála. Stalo se polním maršálem bez toho, aniž by před tím byl generálem dělostřelectva, což vyvolalo nevoli u ostatních důstojníků <sup>[47]</sup>. Ilov byl od 31. prosince 1631 do října 1633 povýšen celkem třikrát. Valdštejn časté povyšování podporoval, protože si tak zajišťoval věrnost vyšších důstojníků,

---

<sup>44</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14* 14 Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>45</sup> PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630-1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Str. 321

<sup>46</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14* Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>47</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14* Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

dvorská válečná rada se mu nebránila, neboť generalita mohla vytvořit jednoho dne protiváhu i proti samotnému vrchnímu veliteli <sup>[48]</sup>.

V následujících měsících hrál Ilov významnější roli při potyčce u Stínavy 11. října 1633, po které padl do zajetí Jindřich Matyáš Thurn. Valdštejn ho následně poslal pronásledovat armádu Jana Jiřího z Arnimu k Forstu nad Nisou. O pár dní později Ilov pochodoval do Hlohovského knížectví <sup>[49]</sup>. Až do 22. října se Ilov zdržoval s Valdštejnem u Krosna, jeho hlavní stan se nacházel v Schweinichenu <sup>[50]</sup>. Po odeslání větší části císařských sil do Lužice Ilov 30. října 1633 pro císařské opět dobyl město Zhořelec. Následně táhl na města Budyšín a Wartu, přinutil Landsberg ke kapitulaci. Za cenu vysokého výkupného se mu poté vzdal i Budyšín. Po Valdštejnově kvapném odchodu ze Slezska, Lužice a Braniborska Ilov musel zanechat všechny dobyté državy a vrátit se s generalissimem v listopadu 1633 do Čech. Přes Litoměřice a Louny pochodoval Ilov do Plzně, kde ho Valdštejn zanechal s 25 kompaniemi jezdců a veškerým dělostřelectvem, zatímco generalissimus sám se vydal vstříc Bernardovi Výmarskému k obléhanému Řeznu <sup>[51]</sup>.

## Zimování v Plzni

### První porada důstojníků

Dne 15. prosince 1633 do Plzně dorazil císařský rozkaz z 9. prosince, žádající další vojenskou pomoc bavorskému kurfiřtovi. Ilov se rozhodl na následující den, 16. prosince, svolat radu generálů a vyšších důstojníků <sup>[52]</sup>. Ilov byl v celé posádce po generalissimovi hodností nejvyšší a byl zasvěcován do veškerých Valdštejnových záměrů. Byl proto pověřen vedením schůzky, protože se na to Valdštejn necítil dost dobře. Válečná rada se sešla v Ilovově bytě na plzeňském náměstí <sup>[53]</sup>. Jednalo se pravděpodobně o dům č. 201 zvaný Říhovský, v němž jedna z místností byla dost prostorná, aby pojala větší shromáždění <sup>[54]</sup>. S největší

---

<sup>48</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 457

<sup>49</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von*. *Allgemeine Deutsche Biographie 14* Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>50</sup> PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630-1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Str. 459

<sup>51</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von*. *Allgemeine Deutsche Biographie 14* Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>52</sup> PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630-1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Str. 517

<sup>53</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 505

<sup>54</sup> PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630-1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Str. 517

pravděpodobností se jednalo o dům na rohu dnešní Prešovské ulice a Náměstí Republiky, zbořený roku 1859 <sup>[55]</sup>.

### Schůzka v Ilovově bytě

Přítomným důstojníkům Ilov přečetl císařův rozkaz a srovnal ji se situací vojska, kterou přítomným nastínil v nejčernějších barvách. Armáda podle něj byla oslabena morem (narážel tím na mor v Míšni, který postihl pluk Holkova sboru, způsobil Holkovu smrt a zastavil Gallasův útok) i útrapami dosavadního tažení, a proto potřebovala odpočinek a dostatek času a peněz k doplnění stavu. Kdyby měla nyní vytáhnout do pole, jak nařizoval císař, musela by podstoupit namáhavé zimní pochody, riskovat nedostatečné zásobování, a navíc nebylo ani vyloučeno, že by se zase musela s velkým kvapem vracet do Čech, kdyby do země vtrhl nepřítel. Ilov tedy zimní tažení označil za vyloučené a císařův rozkaz jako neproveditelný. Shromáždění důstojníci s Ilovem souhlasili. Když viděl, jak jsou všichni srozuměni s jeho negativním postojem, zašel ve své agitaci pro Valdštejna ještě dál. Tvrdil, že generalissimus ví nejlépe, co armáda potřebuje, a proto také tak úzkostlivě chrání její zájmy. Všichni souhlasili s tím, aby přijaté rozhodnutí bylo odesláno císaři jménem celého shromáždění <sup>[56]</sup>. Toto rozhodnutí bylo odesláno 17. prosince jako odpověď císaři i bavorskému kurfiřtovi <sup>[57]</sup>.

### Druhá porada důstojníků

K rozhodující změně postoje Valdštejnských k císaři došlo 11. ledna 1633. Na tento den byli do Plzně opět k poradě pozváni důstojníci od velitelů pluků výš. Z vysokých důstojníků chyběli pouze Jan Matyáš Gallas a Jan Aldringen. Kvůli Valdštejnovo nemoci i toto jednání řídil Kristián Ilov. Ten všechny důstojníky opět pozval do svého plzeňského bytu. V tuto chvíli již vystupoval jako neoficiální šéf Valdštejnova štábu <sup>[58]</sup>.

Ve svém úvodním projevu Ilov obvinil císaře, že se vydal napospas jezuitům a dal přílišnou svobodu svým ministrům, kteří vojákům nevypláceli ani žold, jež jim po právu náležel. Valdštejn, který se jako jediný o vojsko staral, byl v neustálém nebezpečí, že bude

---

<sup>55</sup> Encyklopedie Plzeň. *Bourání Říhovského domu*. [online]. Poslední změna 30. 10. 2019. [citováno 11.3. 2021]. Dostupné z: [https://encyklopedie.plzen.eu/home-mup/?acc=profil\\_udalosti&load=1095](https://encyklopedie.plzen.eu/home-mup/?acc=profil_udalosti&load=1095)

<sup>56</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 506

<sup>57</sup> PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630-1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Str. 519

<sup>58</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 520



zničen spiknutími, která se chystala proti jeho pověsti i životu <sup>[59]</sup>. Plán zimního tažení do Bavorska byl podle něj jen důsledkem intrik Španělska, které podplatilo císařské ministry a nutilo císaře k politice, sloužící především španělským světovládným cílům. Za těchto okolností Valdštejn nemohl dát souhlas k odvelení sboru do Bavorska a ani nadále vést armádu, rozhodl se proto odstoupit z vrchního velení <sup>[60]</sup>. Ilov obvinil dvůr i z toho, že chce armádu připravit o jedinou pomoc, kterou ji poskytoval, tedy konfiskace. Rozhodování o nich chtěl podle něj opět přenechat byrokratům <sup>[61]</sup>.

Ilovův projev byl otevřeným útokem proti Vídni a všem Valdštejnovým nepřátelům. Slyšelo jej devětačtyřicet vyšších důstojníků, z nichž jen malá část zůstala oddaná Valdštejnovi. Pokud šlo o tažení do Bavorska, důstojníci jednoznačně souhlasili s Valdštejnem. V případě jeho odstoupení z velení se ale mínění mohla různit. Ilov vedl jednání tak, aby důstojníky přiměl k co nejokázalejším projevům oddanosti vrchnímu veliteli, protože jiná cesta mu nezbývala. Byl poddán návrh, aby Valdštejna navštívila čtyřčlenná deputace, do které byli zvoleni plukovníci Mohr z Waldu, Bredow, Losy a Henderson, a požádala ho, aby své rozhodnutí změnil. Valdštejn souhlasil, podle svého tvrzení pouze proto, aby vyslyšel prosby důstojníků a pro dobro armády <sup>[62]</sup>.

## Podpis reversu

Poté Ilov navrhl, aby přítomní na důkaz své podpory Valdštejnovi podepsali revers, jehož koncept v té chvíli měl již připraven. Všechny přítomné pozval, aby v jeho bytě zůstali i na oběd. Během tohoto oběda teklo víno proudem. Ilov nešetřil na ničem, a když se mu zdálo, že přítomní byli vínem již dostatečně opojeni, předložil revers k podpisu. Byla to listina, která vysvětlovala, že kvůli různým příkořím se rozhodl Valdštejn odstoupit z vrchního velení, ale z ohledu na armádu a její potřeby své rozhodnutí odvolal. Podepsání důstojníci se zavazovali ctí, životem a majetkem, že při něm budou věrně stát do poslední kapky krve. Text reversu byl na poslední chvíli změněn. Byla vynechaná část, omezující platnost přísahy jen po dobu Valdštejnovy služby císaři. Nová přísaha je zavazovala k službě Valdštejnovi, bez ohledu na dřívější přísahu císaři. Prozíravější důstojníci prohlédli Ilovův záměr. Jakmile se ozvaly první

---

<sup>59</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie druhého generalátu 1631–1634*. Str. 118

<sup>60</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 521

<sup>61</sup> PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630-1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Str. 555

<sup>62</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 521

protesty, byli Valdštejnovi stoupeni na nohou. I přes vřavu a vyhrocené emoce se však každý přítomný musel setkat s Kristiánem Ilovem, který kromě kordu držel i revers a pero. Podpořen Trčkou a několika dalšími Valdštejnovi věrnými nechal všechny důstojníky jednoho po druhém revers podepsat. Z přítomných však 7 podpisů chybělo. Ilov s Valdštejnem tak nemohli tušit, zda mají armádu zcela pod kontrolou <sup>[63]</sup>.

### Stvrzení reversu

Po schůzce ve svém bytě se Ilov vydal k Valdštejnovi, podat mu zprávu o průběhu jednání. Následující den byli všichni důstojníci sezváni ještě do Valdštejnova bytu, který se údajně kvůli excesům při podpisu reversu rozhodl složit funkci vrchního velitele <sup>[64]</sup>. Mluvíci důstojníků ho opětovně požádali, aby ve velení setrval a omlouvali zdráhání některých předchozího večera. Byl zhotoven nový revers a opětovně podepsán. Tři jeho kopie byly uschovány u nejstarších důstojníků pěchoty, jízdy a Chorvatů, jeden byl svěřen generálovi Schaffgotschovi a jeden generálovi Scherffenberkovi <sup>[65]</sup>.

### První císařský patent

Během rozhodování o osudu Valdštejna, objevil se ve Vídni Giulio Diodati a odevzdal zde udání generála Ottavia Piccolominiho, které popisovalo události podepsání Plzeňského reversu <sup>[66]</sup>. Piccolomini se v něm zmiňoval i o slíbených odměnách pro Valdštejnovi věrné, podle notně přibarvené verze této relace, opakované o dva měsíce později, měl Ilov za své služby Valdštejnovi přislíbené celé Tyrolsko <sup>[67]</sup>. Všechny okolnosti byly zváženy a v návaznosti na to byl 24. ledna 1634 vydán císařský patent, který Albrechta z Valdštejna zbavoval vrchního velení, velení předával do rukou Janu Matyáši Gallasovi. Všem vojákům bylo nařízeno nadále neposlouchat rozkazy Valdštejna, Trčky a Ilova. V patentu byla vyhlášena beztrestnost pro všechny, kteří 13. ledna podepsali revers v Plzni. Na Valdštejna, Trčku a Ilova se však tato amnestie nevztahovala <sup>[68]</sup>. K reversu byl přidán dodatek: „Hlavu a

---

<sup>63</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 522

<sup>64</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 523

<sup>65</sup> PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630-1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Str. 557

<sup>66</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 531

<sup>67</sup> PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630-1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Str. 564

<sup>68</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 531

přední jeho spojení, pokud možno zajmout a odvézt do Vídně, anebo je jako usvědčené viníky zabít“<sup>[69]</sup>. Ilov a Trčka začali v této době být podezřívaví proti Gallasovi a Valdštejnu před ním varovali. Gallas při opuštění Plzně 13. února vydal svůj první rozkaz jako vrchní velitel. Vyhlásoval v něm, že nikdo v armádě nadále nemá poslouchat velitele Valdštejna, Trčku a Ilova a jediné platné rozkazy jsou ty od Gallase, Marradase, Piccolominiho, Aldringera a Suyse<sup>[70]</sup>.

### Druhý císařský patent a následná porada důstojníků

Dne 18. února 1634 podepsal císař další patent, namířený proti Valdštejnovi, Trčkovi a Ilovovi. Všichni tři byli prohlášeni za psance a jejich majetek za zabavený. Za nové velitele jmenoval kromě Piccolominiho, Gallase a Aldringera i Baltasara Marradase a Rudolfa Colloredo-Waldsee<sup>[71]</sup>.

Ráno 19. února se sešli důstojníci k další poradě. Jelikož byl Valdštejn upoután na lůžko, vedení schůze se opět ujal Kristián Ilov<sup>[72]</sup>. Požádal všechny důstojníky, aby se vyjádřili k otázce, zda jsou ochotni stát při Valdštejnovi. Jejich výpovědi byly doslovně zaznamenávány. Ilov se pokusil udat jednání tón svým prohlášením o věrnosti Valdštejnovi. Prohlásil, že za Valdštejnem bude stát tělem, krví i statky. Většina důstojníků však slíbila věrnost Valdštejnovi s tím, že se Valdštejn ani oni nezpronevěřují touto přísahou císaři. Valdštejn následně vydal prohlášení, že se císařské pluky mají setkat na velkém rendez-vous u Prahy, kterému chtěl osobně dohlížet. Po přehlídce se měla celá armáda obrátit na sever, snad do Lužice<sup>[73]</sup>. Kristián Ilov v té době dopisem žádal velitele dělostřelectva, hraběte z Arco, aby se nevzdával velení, jelikož prý Valdštejn a jeho věrní hodlají Plzeň vojensky obsadit<sup>[74]</sup>.

---

<sup>69</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie druhého generalátu 1631-1634*. Str. 13

<sup>70</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 538

<sup>71</sup> POLIŠENSKÝ, Josef. *Documenta Bohemica bellum tricennale illustrantia: Tomus V*. Str. 238

<sup>72</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 550

<sup>73</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 551

<sup>74</sup> PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630-1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Str. 647

## Poslední plzeňská schůzka

V Ilovově bytě se konala další schůzka důstojníků 20. února. Projednával se obsah prohlášení, ve kterém protestovali proti Valdštejnově odchodu z velení. Podepsal ho na prvním místě sám frýdlantský vévoda, chybělo však několik podpisů oproti výpovědím věrnosti z předchozího dne, například podpis plukovníka Waltera Butlera. Valdštejn pak se zbytkem svých věrných plánoval opustit Plzeň a vydat se k Praze 22. února <sup>[75]</sup>. Plzeň do té doby zůstávala v držení Valdštejnských, velení měli v rukou Adam Erdmann Trčka a Kristián Ilov <sup>[76]</sup>. Dopis Ilova z 21. února vévodovi Františku Albrechtovi Sasko-Lauenburskému dokazuje, že Ilov nejen bezpochyby připravoval zradu císaře a dvora, ale mluvil o tom svým obvyklým lehkomyšlným způsobem <sup>[77]</sup>.

## Evakuace Plzně

Zprávu o změnách ve velení do Plzně přinesl Adam Erdmann Trčka, odeslaný napřed ku Praze. Okamžitě byly provedeny přípravy na odchod do Chebu, Plzeň nebyla považována za dostatečně bezpečnou. Bylo sháněno vše, co mělo nějakou cenu, stříbro i peníze. Ve středu 22. února během dopoledne pak Valdštejnská kolona opustila město a vydala se vstříc Chebu. Albrecht z Valdštejna byl prý z nemoci bledý jako mrtvola a Trčka neobvykle zaražen, pouze Kristián Ilov nepolevoval v horečně činnosti, rozesílal depeše na všechny strany, snažící se na stranu Valdštejnských přetáhnout co největší počet mužů <sup>[78]</sup>. V doprovodu nechyběl ani rytmistr dr. Jindřich Neumann, Valdštejnův tajný rada. Skupinu doprovázelo několik kompanií, jejichž přesnou sílu lze pouze odhadnout, jednalo se o nejméně 1200 a nejvíce 1600 mužů <sup>[79]</sup>.

---

<sup>75</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 552

<sup>76</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 536

<sup>77</sup> HALLWICH Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14 14* Str. 27-33. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>78</sup> PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630-1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Str. 646

<sup>79</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie druhého generalátu 1631-1634*. Str. 171

## Smrt Kristiána Ilova

### Cesta do Chebu

Během odpoledne 22. února 1634 se Valdštejnská kolona přiblížila ke Stříbru. Její přední hlídky narazily na Piccolominiho jezdce a došlo ke krátké potyčce, než si kterákoliv strana uvědomila, že proti nim také stojí císařští <sup>[80]</sup>. O této potyčce se ve svém dopise Františku Albrechtovi Sasko-Lauenburskému z toho dne zmiňuje Kristián Ilov <sup>[81]</sup>.

### Stříbro 22. – 23. února

Před Stříbrem čekal na Valdštejnské celý jízdní pluk. Byli to irští, angličtí a skotští dragouni plukovníka Waltera Butlera, jehož Valdštejn o den dříve povolal do zbraně. V té době se Butler nacházel v Kladrubech, po obdržení rozkazu ihned vyjel Valdštejnovi naproti. Ilov i Trčka však věděli, že Butlerův podpis chyběl mezi ostatními pod společným prohlášením věrnosti Valdštejnovi z 20. února a nedůvěřovali mu. Celá kolona byla ubytovaná ve městě, patřícímu Ilovovi, z Butlerova pluku do Stříbra vstoupil jen sám Butler s plukovníckými prapory <sup>[82]</sup>. Kristián Ilov ze Stříbra psal plukovníkovi Ulfeldovi, aby táhl s vojáky vzhůru po Dunaji a snažil se dostat ke Švédům <sup>[83]</sup>. Sám Ilov přenocoval na svém záměčku v nedalekých Líšťanech <sup>[84]</sup>.

### Planá 23. – 24. února

Následujícího dne byl při odchodu ze Stříbra zařazen Butlerův pluk do kolony tak, aby zůstal pod kontrolou valdštejnských vojáků. Butler mohl poznat, že mu Valdštejn, Trčka ani Ilov nedůvěřují, ale neprotestoval. Po dalším pochodu dorazila kolona do Plané. Situace s nocováním se opakovala. Butler zde ale odeslal dopis Gallasovi i Piccolominimu, ve kterém nové velitele armády ujišťoval o své věrnosti císaři. Dopis svěřil plukovnímu kaplanovi

---

<sup>80</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 554

<sup>81</sup> PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630-1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Str. 647

<sup>82</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 556

<sup>83</sup> PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630-1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Str. 622

<sup>84</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír a RUBÁŠOVÁ, Kateřina. *Stříbro do roku 2000 aneb Dějiny jednoho města*. Str. 42

Patrickovi Taafemu <sup>[85]</sup>. Noc z 23. na 24. února v Plané valdštejská kolona strávila bez toho, aniž by došlo k nějaké další události s nepřátelskými vojsky <sup>[86]</sup>.

Za přenocování v Plané ale došlo ve valdštejské koloně k důležité změně. Vévoda Julius Jindřich, které Valdštejn opustil už ve Stříbře, odvolal i své vojáky. Ke koloně naopak přibyla nová postava, nejvyšší lajtnant Walter Leslie, které z Chebu do Plané povolal Valdštejn <sup>[87]</sup>. Při jeho přivolání Valdštejn, Ilov a Trčka mysleli především na to, aby Leslie zůstal pod jejich dohledem, ale i na to, jak by jim mohl být užitečný, až se přiblíží k Chebu, pokud by se jim ho povedlo získat na jejich stranu <sup>[88]</sup>.

## Odchod do Chebu

Nebezpečí, že císařští generálové vyvolají v Chebu poplach dříve, než Valdštejn s kolonou dorazí k městu, se zdálo velmi aktuální, a potom by hodně záleželo jak na veliteli města Johnu Gordonovi, tak na jeho zástupci Lesliem a jejich činech. Vojensky i lidsky nevýrazného Gordona si Valdštejn, jak doufal, zavázal k vděčnosti, když mu před dvěma dny v Plzni přidělil pluk po zemřelém plukovníkovi Böhmovi ve Zhořelci. Otázka Gordonovi věrnosti však visela ve vzduchu. Gordon sice mezitím dostal Gallasův rozkaz, oznamující sesazení Valdštejna, Trčky a Ilova, ale naštěstí pro Valdštejnské si nedovedl dost dobře všechno srovnat. Přispěl k tomu i čerstvý plukovníký patent, jehož platnost by zůstala krajně problematická, kdyby Gallasův rozkaz odpovídal skutečnosti <sup>[89]</sup>.

## Chebské události

### Příchod do Chebu

Valdštejn a jeho družina napochodovali do Chebu 24. února 1634, zhruba mezi čtvrtou a pátou hodinou odpoledne. Město je přijalo s nepokrytou nevlídností. Na přemísťování dohlíželi Trčka a Ilov, zajišťovali, aby se město dostalo do rukou důvěryhodných kompanií, a

---

<sup>85</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 557

<sup>86</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie druhého generalátu 1631-1634*. Str. 172

<sup>87</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 558

<sup>88</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 561

<sup>89</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 562

aby se jejich i vévodovu doprovodu dostalo vhodného ubytování. Valdštejn byl ubytován přímo v Pachelbelovském domě velitele posádky města plukovníka Johna Gordona, který se přesunul na Chebský hrad<sup>[90]</sup>. V 11 hodin večer se k Valdštejnovi dostala kopie císařského patentu. Valdštejn v reakci údajně prohlásil, že je nutno vydat Cheb a Loket falckraběti Birkenfeldskému a vyslat Kristiána Ilova, aby se s vojskem zmocnil Forchheimu a Kronachu<sup>[91]</sup>. Ráno v sobotu 25. února k sobě Valdštejn povolal Trčku, Kinského i Ilova a radil se s nimi. V důsledku této porady se poté konala v Ilovově bytě schůzka s Butlerem, Gordonem a Lesliem, která měla zjistit věrnost těchto důstojníků<sup>[92]</sup>. Ilov je všechny tři zavolal na desátou hodinu do svého příbytku na chebském náměstí v bytě vdovy Bruschové. Pro jednání s důstojníky ho zvolil Valdštejn proto, že se v předchozích jednáních s nimi nejvíce osvědčil<sup>[93]</sup>.

### Schůzka u Ilova

Ilov při schůzce zastupoval Valdštejna, svým výmluvným způsobem přednesl, že generalissimus upadl u císaře v nemilost pouze proto, že usiloval o uspokojení spravedlivých nároků armády. Poukázal na nevděk Habsburků k jejich služebníkům. Nakonec po třech důstojnících požadoval přísahu, že nebudou nadále poslušni císaři, nýbrž že budou stát věrně při Valdštejnovi. Ten jim nejen zaplatí, co jim císař dluží, navíc je i bohatě odmění statky a vysokými vojenskými hodnostmi. Všichni tři přísahu Valdštejnovi před Ilovem složili, podle Gordonova tvrzení je Ilov nepropustil, dokud tak neučinili, Leslie ve své zprávě složení přísahy popřel<sup>[94]</sup>. Kdyby byli Butler, Gordon a Leslie ochotni Valdštejnovi sloužit i proti císaři, jistě by neváhali a nehledali výmluvy, aby se přísaze vyhnuli. Když se na nich Ilov pokusil přísahu vynutit, nezískal žádnou jistotu, že ho přece jen v kritickém okamžiku nezradí, nebo že nesesdnou za chvíli na koně a neutečou k císařským. Nešlo však ostatně o tři vysoké důstojníky, ale o spíše jejich vojáky. Ilov nemohl riskovat nějaké zmatky přímo v Chebu v okamžiku, kdy byla Valdštejnova a tím pádem i jeho vlastní situace krajně kritická.

---

<sup>90</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 563

<sup>91</sup> PEKAŘ, Josef a KRISTEN, Zdeněk. *Odhalení o Valdštejnově zradě a smrti*. Str. 116

<sup>92</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie 2. generalátu*. Str. 179

<sup>93</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 568

<sup>94</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie 2. generalátu*. Str. 179

O problematičnosti vynucené přísahy tedy Ilov nepochyboval, netušil však, že přísahou jen posílil spiklenecké plány podezřelých důstojníků <sup>[95]</sup>.

## Plánování vražd

Gordon, Leslie a Butler se po schůzce u Ilova radili, co dál. Vyhlídka na odměnu z císařových rukou, která by byla poskytnuta z nesmírného konfiskovaného majetku rebelů, zdála se jim jistější a bezpečnější než nabídka Valdštejnova, který byl vlastně na útěku, a proto ani nemohl disponovat svým majetkem. Nezaváhali ani na okamžik a rozhodli se pro císaře, to znamenalo že Valdštejna a jeho blízké bylo nutné zlikvidovat. Museli se rozhodnout, zda ho zajmout či zabít. Na jejich rozhodování měla vliv informace, kterou jim Kristián Ilov sdělil při dopoledním jednání. Tvrdil, že Jan Jiří z Arnimu je se svou armádou blízko Chebu. Zda tomu skutečně věřil se nedá ověřit, nicméně tím uspíšil i vlastní konec <sup>[96]</sup>.

Butler, Gordon a Leslie se shodli na vraždě. Nejprve začali uvažovat o tom, že dají Valdštejna, Ilova, Trčku a Kinského přepadnout a uškrtit svými vojáky <sup>[97]</sup>. K tomu byli vybráni plukovníci z Butlerova pluku, převážně Irové. Walter Geraldin měl s vojáky odstranit Ilova, Dionys Macdaniel s dvaceti Iry odstranit Valdštejna a Walter Deveroux se stejným počtem Iru Kinského a Trčku. Strůjci spiknutí nechtěli použít vojáky jiné příslušnosti než irské. Ti se mezi sebou mohli domlouvat svou řečí, bez nebezpečí, že by jim někdo další rozuměl. Vraždy měly být provedeny ve stejný čas. Od tohoto plánu však po čase upustili. Obávali se vzniku vřavy, či něčeho nepředvídatelného, bylo rozhodnuto, že nejdříve budou odstraněni Valdštejnovi nejbližší, až po jejich smrti samotný vévoda. Trčka, Kinský a Ilov měli být zabiti na chebském štaufském hradě, Valdštejn pak ve svém bytě. <sup>[98]</sup> S Ilovem, Trčkou a Kinským se také na hrad rozhodli pozvat rytmistra a Valdštejnova sekretáře dr. Neumanna a zabít ho s ostatními. Není známo, z jakého důvodu: pravděpodobně proto, že při předcházejících jednáních pronesl nějaké závadné řeči. K jeho usmrcení žádný rozkaz od císaře ani nikoho jiného neměli a exekuce se dopustili z vlastního rozhodnutí. To tedy byl jejich druhý a definitivní plán. Nelze určit, kdo z té trojice ho vymyslel, k jeho autorství se

---

<sup>95</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 569

<sup>96</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie 2. generalátu*. Str 180

<sup>97</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 570

<sup>98</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie 2. generalátu*. Str 180



nikdo ani po jeho úspěšném provedení nepřihlásil <sup>[99]</sup>. Po schůzce s třemi důstojníky Kristián Ilov zasedl ve svém bytě k obědu s Trčkou a Kinským. Tehdy se k nim dostavil plukovník Gordon a pozval je všechny tři i s dr. Jindřichem Neumannem na večeři do Chebského hradu. Pozvání bylo přijato s potěšením <sup>[100]</sup>.

Ilov odpoledne nařídil Gordonovi a Lesliemu, aby na neděli 26. února svolali městskou radu s purkmistrem. Chtěl si od nich vynutit složení přísahy Valdštejnovi a požádat o kontribuci 4000 zlatých <sup>[101]</sup>. Ve válečné kanceláři Valdštejnských se odpoledne stále pracovalo, přítomni byli jak dr. Neumann tak Trčka a Ilov. Butler, Gordon a Leslie mezitím připravovali plán spiknutí do nejmenšího detailu. Potřebovali k jeho provedení spolupráci některých z důstojníků posádky hradu <sup>[102]</sup>. Byli to konkrétně kapitán Pestaluz z Trčkova pěšího pluku a kapitán Salamon Pürcker ze starého Preunerova pluku. K samotnému uskutečnění vraždy byli vybráni strážmistr Butlerova pluku Walter Geraldin a kapitáni ze stejného pluku Dionys Macdaniel, Walter Deveroux a Edmund von der Burgk <sup>[103]</sup>.

## Přípravy na vraždu

Plán se začal uskutečňovat pozdě odpoledne či večer, kdy se Ilov a Trčka stále zdržovali ve Valdštejnově domě, kde byla i vojenská kancelář. Horní městskou branou bylo vpuštěno asi sto Butlerových opěšalých dragounů pod velením Burgka a stejný počet pěšáků Trčkova kapitána Pürckera. Dragouni byli určeni k provedení exekuce, pěšáci měli pouze posílit hlavní stráž <sup>[104]</sup>.

Důležitou roli při celé akci sehrál poručík Grüsser, který byl velitelem stráže u vnější brány na západní straně hradu. On do hradu vpustil 31 dragounů, kteří byli vybráni pro samotné provedení vražd pod vedením Geraldina, Deveroux a Macdanielse. Kromě jednoho Španěla se jednalo o samé Iry. Za hodovní síň nebyl zvolen sál hradního paláce, ale místnost přiléhající k budově hradního fojtství, kde se nacházel i Gordonův byt. Spiklenci dospěli k názoru, že vraždu bude možné provést snáze v menší místnosti než ve velké, kde by se

---

<sup>99</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie 2. generalátu*. Str 181

<sup>100</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 570

<sup>101</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie 2. generalátu*. Str 182

<sup>102</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie 2. generalátu*. Str 183

<sup>103</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 571

<sup>104</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie 2. generalátu*. Str 183

napadení mohli rozutést či lépe bránit. Velitelem celé akce byl ustanoven Geraldin, který se 6 vrahů zaujal místo v místnosti přiléhající k hodovní síni. S dalšími 6 muži se ukryl poblíž i Deveroux. Za zbraně si zvolili meče a halapartny, vše se mělo odehrát bez zvuků střelby, která by mohla ve městě vyvolat zmatek <sup>[105]</sup>.

### Banket na chebském hradě

Kolem šesté hodiny přijel kočár s Trčkou, Ilovem, Kinským a Neumannem <sup>[106]</sup>. Jakmile čtveřice pozvaných přešla padací most, Grüsser vpustil dovnitř zbývající dragouny, kteří byli zčásti ukryti ve sklepení pod hradním palácem a zčásti ponecháni u brány. Tím byl osud Ilova a ostatních zpečetěn. O průběhu hostiny se nám dochovali zprávy pouze od strůjců vražd. Podle Gordona probíhala hostina za dobré nálady hostů. Ilov se údajně chlubil, že Valdštejn je nyní svým pánem, a že do tří dnů bude mít tak silnou armádu, jakou dosud nikdo neměl. Dr. Neumann k tomu poznamenal, že si brzo bude mít ruce v krvi Rakouského domu v pomstě za císařovu snahu potlačit německou svobodu <sup>[107]</sup>. Leslie se kolem 7 hodiny vytratil ze síně, aniž by to Ilov ani někdo další postřehl. Přikázal zvednout padací most a klíče od brány si vzal k sobě <sup>[108]</sup>.

Během hostiny Macdaniel obsadil bránu paláce, další dragouni pak bránu vnější a všechno co se obsadit dalo. Důmyslnost promyšlení detailu vražd dokazuje i příprava výmluvy pro odlákání služebnictva do odlehlé kuchyně pro čeledě, kde bylo uzamčeno, aby nemohlo přijít napadeným na pomoc <sup>[109]</sup>. Kolem 8 hodiny bylo odneseno ze stolu a přineseny zákusky. Leslie vzkázal Geraldinovi, že nastal čas, a ten v čele svých dragounů vtrhl do hodovní místnosti. Vykřikl domluvené heslo: „Kdo je dobrý císařský“? Na to Butler, Gordon a Leslie odpověděli „Vivat Ferdinandus, vivat Ferdinandus“. Deveroux, který vtrhl do místnosti se svými 6 dragouny měl dodat: „A celý Rakouský dům“. Hostitelé se pak s tasenými zbraněmi vrhli mezi své hosty <sup>[110]</sup>. Kinského probodli dříve, než se stačil zvednout od stolu. Zhroutil se pod ranami na stůl, ale Ilov, Trčka a Neumann se chtěli bránit a oháněli se proti útočníkům svými kordy. Ilov se však dlouho nebránil. Podařilo se mu ještě zranit lehce Leslieho na ruce,

---

<sup>105</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie 2. generalátu*. Str 184

<sup>106</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 572

<sup>107</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie 2. generalátu*. Str 184

<sup>108</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 572

<sup>109</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie 2. generalátu*. Str. 185

<sup>110</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie 2. generalátu*. Str. 186

ale potom ho zdivočelí důstojníci a vojáci ubili. Trčkovi přispěchal z kuchyně na pomoc jeden jeho sluha, zatímco jeho pán se probil do chodby a utíkal k bráně. Tam stál proti němu Mac Daniel a ptal se ho na heslo. Heslo mezi Valdštejnovými věrnými toho dne bylo „Svatý Jakub“, na hradě však už platilo heslo jiné – „Rakouský dům“. Zkrvaveného Trčku, který posledními slovy žádal o milost, srazili vojáci mušketami na zem a Mac Daniel sám zasadil ležícímu Trčkovi smrtelnou ránu kordem. Těžce zraněného Neumanna dostihli vojáci až v kuchyni a tam ho dobili. To všechno trvalo jen několik málo minut <sup>[111]</sup>. Kromě 4 hostů byli zabiti ještě 2 služební. Na straně účastníků byli jen dva ranění <sup>[112]</sup>. Kdo z přítomných byl vrahem Ilovovým nelze v pramenech dohledat, Tomáš Bílek uvádí jako jeho vraha Waltera Deverouxe, pro toto tvrzení však neexistují žádné důkazy <sup>[113]</sup>.

### Po chebských vraždách

Na Butlerův rozkaz byla mrtvola Albrechta z Valdštejna dopravena na dvůr chebského hradu a položena vedle mrtvol Adama Erdmanna Trčky, Kristiána Ilova, Viléma Kinského a Jindřicha Neumanna <sup>[114]</sup>. Tam byla těla uložena do narychlo sbitých beden a položena v hradní kapli před oltář. Butler a Gordon zabránili vyloupení Valdštejnova sídla (protože tuto kořist si vyhradili pro sebe), avšak byty ostatních zavražděných Butlerovi dragouni neprodleně vyplnili <sup>[115]</sup>. Kam přesně se tak poděly kanceláře Trčky a Ilova nevyšlo najevo, pravděpodobně se staly kořistí vykonavatelů exekuce <sup>[116]</sup>. Když se o vraždách doslechl Ottavio Piccolomini, tak nařídil, aby mrtvoly všech zavražděných byly dopraveny do Prahy a tam vystaveny na potupných místech pro výstrahu <sup>[117]</sup>.

### Transport těl a pohřeb

O tomto rozhodnutí byl informován císař. Ten se proti rozhodnutí ohradil a nařídil, aby bez velkého rozruchu byly mrtvoly ihned pohřbeny v Chebu. Rozkaz ale průvod zastihl až na

---

<sup>111</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 573

<sup>112</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie 2. generalátu*. Str. 186

<sup>113</sup> BÍLEK, V. Tomáš. *Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618: část 2*. Str. 755

<sup>114</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 575

<sup>115</sup> KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec: Historie 2. generalátu*. Str. 187

<sup>116</sup> PEKAŘ, Josef a KRISTEN, Zdeněk. *Odhalení o Valdštejnově zradě a smrti*. Str. 125

<sup>117</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 575

cestě, když se nacházel ve Stříbře, které oficiálně stále patřil Kristiánu Ilovovi <sup>[118]</sup>. Dne 27. února proto Gallas nařídil jejich skromný pohřeb ve stříbrském minoritském klášteře <sup>[119]</sup>. Byli tam pohřbeni všichni kromě rytmistra Neumanna, kterého jako nekatolíka mniši odmítli, ten byl proto pohřben na Šibeničním vrchu. Vdova po Ilovovi Anna Albertina si později manželovo tělo na císaři vyprosila a odvezla ho k pohřbu do Německa <sup>[120]</sup>.

## Konfiskace majetku

Podle pozdější rekonstrukce českého historika Tomáše Bílka bylo zabaveno Valdštejnovi, Trčkům (tady byl zahrnut do konfiskací postupně celý rodinný majetek, protože císařské úřady dokázaly i zradu Jana Rudolfa Trčky a jeho dříve zemřelé choti Marie Magdalény), Kinským, Ilovovi, Schaffgotschovi a Neumannovi majetku asi za patnáct miliónů, které zůstal císař Valdštejnovi dlužen a na 9 285 589 zlatých. Šlo většinou o jmění uložené ve vlastnictví statků v Čechách, zanedbatelné však nebyly ani hotové peníze a movitosti <sup>[121]</sup>. Z Ilovova majetku bylo zabaveno město Stříbro, s domy a grunty, které ve městě Ilov vlastnil. Stejně tak jistina v hodnotě na 12 000 zlatých na statku Stolinkách. Dále asi 146 hřiven stříbra, které si Kristián Ilov uložil v Praze u zlatníka Filipa Junkera v roce 1633. Konfiskacím se nevyhnuly ani jeho statky na Moravě, statek Budkov, zámek a ves Budkov, vsi Lomy a Opoměřice, statek Ludoňovice, tvrz a ves Ludoňovice a vsi Slavíkovice, Trpičovice a Lhotice. Ty byly roku 1635 podstoupeny Zdeňkovi, svobodnému pánovi z Roupova, od kterého je Ilov původně zakoupil <sup>[122]</sup>.

Manželce Kristiána Ilova se jen s obtížemi povedlo zachránit alespoň část rodinného majetku <sup>[123]</sup>. Statek Popovice s náležejícím městečkem a tvrzí a stejně tak vesnice pod ně spadající byly původně konfiskovány, ale císařskou rezolucí z 9. března 1639 podstoupen opět Anně Albertině na zaplacení dluhu 19 506 kop míšeňských <sup>[124]</sup>. Z milosti císaře Ferdinanda

---

<sup>118</sup> KEJHA, Josef a JANOUŠKOVEC, Jiří. *Toulky českým západem aneb z historie měst a obcí Plzeňského kraje*. Str. 342

<sup>119</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír a RUBÁŠOVÁ, Kateřina. *Stříbro do roku 2000 aneb Dějiny jednoho města*. Str. 42

<sup>120</sup> KEJHA, Josef a JANOUŠKOVEC, Jiří. *Toulky českým západem aneb z historie měst a obcí Plzeňského kraje*. Str. 342

<sup>121</sup> JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Str. 578

<sup>122</sup> BÍLEK, V. Tomáš. *Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618: část 1*. Str. 213

<sup>123</sup> HALLWICH, Hermann. *Ilov, Christian Freiherr von. Allgemeine Deutsche Biographie 14*. Str. 27-33. [online].

Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

<sup>124</sup> BÍLEK, V. Tomáš. *Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618: část 1*. Str. 212

III. jí bylo odkázáno 30 000 rýnských zlatých od obce stříbrské. Té se povedlo vyplatit k 20. červnu 1657 pouze 9600 zlatých, a na to uzavřela s Annou Albertinou smlouvu, podle které Stříbrským odpustila splátku 12 400 zlatých za to, že Stříbro od ní převezme dluh 5000 zlatých, které vdova po Ilovovi dlužila rytíři Václavovi Albertu Vltavskému <sup>[125]</sup>.

## Kristián Ilov a Stříbro

### Město Stříbro

První nedoložená zpráva o městě Stříbra se datuje k roku 1131. Podle Kroniky české Václava Hájka z Libočan nechal kníže Soběslav založit na místě, kde již stála osada zvaná Misa, nové město. Po nalezení stříbrné rudy mělo být celá nová osada údajně nazvána Stříbro <sup>[126]</sup>.

Přestože se zásoby drahého kovu ukázaly jako nevelké, dalo těžení stříbra kromě názvu města i základ dlouhé hornické tradici, ve které dominovalo olovo a další kovy <sup>[127]</sup>. Na významu město získalo listinou Václava IV. vydanou roku 1382, podle které kupci a formani dopravující zboží z Tachova, Přímydly a Teplé do Prahy a z Prahy, Plzně a Nepomuku do jmenovaných měst, byli povinni jet přímo přes Stříbro. Tím král výrazně zvýšil prestiž a hospodářskou pozici města <sup>[128]</sup>. Jméno Stříbro se poprvé prokazatelně v listinách objevuje až roku 1397 <sup>[129]</sup>. Stříbro patřilo mezi města ekonomicky postižena během povstání proti císaři Ferdinandovi roku 1547 <sup>[130]</sup>. Přišlo o některá svá privilegia a muselo platit z vaření piva tzv. posudné. Císaři zaplatilo pokutu 2000 grošů, odevzdalo mu zemskodeskový majetek a do čela správy byl dosazen královský rychtář <sup>[131]</sup>. Majetky, o které město v roce 1547 přišlo, byly později zakoupeny nazpět v roce 1549 <sup>[132]</sup>.

---

<sup>125</sup> WATZKA, Ludwig Karl. *Uebersicht der denkwürdigen Ereignisse aus der Geschichte der königlichen Stadt Mies vom Jahre 1131 bis in die neuste Zeit*. Str. 16

<sup>126</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír a RUBÁŠOVÁ, Kateřina. *Stříbro do roku 2000 aneb Dějiny jednoho města*. Str. 23

<sup>127</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír, et al. *Historie a současnost podnikání na Mariánskolázeňsku, Tachovsku a Stříbrsku*. Str. 109

<sup>128</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír a RUBÁŠOVÁ, Kateřina. *Stříbro do roku 2000 aneb Dějiny jednoho města*. Str. 27

<sup>129</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír a RUBÁŠOVÁ, Kateřina. *Stříbro do roku 2000 aneb Dějiny jednoho města*. Str. 28

<sup>130</sup> HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan a DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy českých zemí. Od počátku státu po současnost*. Str. 217

<sup>131</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír a RUBÁŠOVÁ, Kateřina. *Stříbro do roku 2000 aneb Dějiny jednoho města*. Str. 36

<sup>132</sup> BÍLEK, V. Tomáš. *Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618: část 2*. Str. 1212

## Ekonomická situace Stříbra před třicetiletou válkou

Stříbrští měšťané zvyšovali svou ekonomickou sílu řadou postupů. Roku 1498 získali od krále Vladislava II. potvrzení listiny Václava IV. o mílovém právu se zdůrazněním, že na vzdálenost jedné míle od města nikdo nesmí vařit pivo a Kladrubští ho musejí nakupovat ve Stříbře. Městský pivovar se pak v 16. století stal jedním z nejdůležitějších zdrojů příjmů města, dodávající asi 1000 kop grošů míšeňských, tedy asi polovinu rozpočtu města <sup>[133]</sup>. Nejsilnější zastoupení mezi řemesly měla ta, která se zaměřovala na uspokojování potřeb místního trhu. Jednalo se o sladovníky s pivovarníky, řezníky, soukeníky, ševce, krejčí, kožešníky, koláře, pekaře a další, z nichž pouze pivovarníci a sladovníci se zaměřovali i na export na vzdálenější trhy. Stříbro tak bylo typickým menším královským městem řemeslnického typu, čemuž odpovídá počet 6 až 11 cechů, které se v městě vyskytovaly <sup>[134]</sup>. Mezi další druhy hospodářských aktivit patřilo i kolem Stříbra budování rybníků, i když v tomto případě nedosahovalo tak výrazných rozměrů, jako například v jižních Čechách. Největším z rybníků na stříbrském panství byl v polovině 16. století dodnes existující rybník Sytenský, poté rybníky Batinský severně od města a nový rybník Bytkovský. Kromě nich se v okolí nacházelo asi dalších 15 jiných drobných rybníčků <sup>[135]</sup>. Mezi další městské podniky patřila cihelna, která byla pronajímána cihlářům za protidodávky různých druhů cihel a krytin, roku 1556 pak ve městě vznikla i vápenice <sup>[136]</sup>.

## Zastaveno Kristiánu Ilovovi

Městu Stříbru bylo po účasti na stavovském povstání roku 1618 nejprve odňato patronátní právo k děkanskému kostelu, které získal pražský arcibiskup a 10. června 1623 bylo i přes předcházející císařský zákaz zastavování královských měst dáno do zástavy Kristiánovi Ilovovi na úhradu válečných výdajů. Jeho pohledávka u české komory činila 50 000 zlatých,

---

<sup>133</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír, et al. *Historie a současnost podnikání na Mariánskolázeňsku, Tachovsku a Stříbrsku*. Str. 111

<sup>134</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír, et al. *Historie a současnost podnikání na Mariánskolázeňsku, Tachovsku a Stříbrsku*. Str. 112

<sup>135</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír, et al. *Historie a současnost podnikání na Mariánskolázeňsku, Tachovsku a Stříbrsku*. Str. 113

<sup>136</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír, et al. *Historie a současnost podnikání na Mariánskolázeňsku, Tachovsku a Stříbrsku*. Str. 114

cena města i s panstvím byla vyčíslena na 48 922 kop míšeňských, zastaveno bylo Ilovovi v ceně 70 000 zlatých <sup>[137]</sup>.

K majetku, který tím Ilov získal, patřil panský dvorec ve městě Stříbře, 67 korců polí, mlýn s paterým složením a ke Stříbbru náležející okolní vsi, Pytlovo, Těchlovice, Vraňov (dnes Vranov), Nynkovo (Nynkov) a Butovo (Butov). Připadl mu i les u Butova, ne však zdejší mlýn. Získal kostel s příslušenstvím sv. Petra, jediný pozůstatek zaniklé osady Doubrava. Mimo majetku náležející přímo Stříbbru, získal vesnici Vrbice a k ní náležející poplužní dvory Milíkov, Otročín, Sytno a Svinná. Připadlo mu zpusťlý mlýn zvaný Hrachovec, lesy Peklo, Jirný, Zbiroh, louka naproti řece u stříbrských vinic, rybník na Malé říčce a dva malé farářské rybníky pod loukou Zbiroh. Stejně tak statek Sulislav se stejnojmennou vsí a tvrzí, poplužním dvorem, kostelem a 111 korci polí, nespécifikovaným množstvím rybníků, lesů a příslušenstvím k tomu příslušejícímu. Stejně tak získal výnosy ze stříbrských masných krámů, luk, lesů a rybníků <sup>[138]</sup>. Za své sídlo ve městě si zvolil tzv. Panský dům, dříve snad „zámeček“, na stříbrském náměstí <sup>[139]</sup>.

### Hospodářské postižení města Stříbra za Ilovova vlastnictví

Jediné záznamy o Ilovově působení ve městě se dochovaly ve formě stížnosti stříbrských konšelů a purkmistra, odeslané císaři Ferdinandovi III. 15. září 1637. Podlé tohoto dokumentu se Ilov do města poprvé dostal již krátce po bitvě na Bílé Hoře, kdy se v něm ubytoval se svými vojáky a začal se ihned obohacovat. Údajně zkonfiskoval všechny městské stodoly, nechal v nich vymlátit všechno obilí a posléze ho prodal, aby tím zaplatil vlastní válečné výdaje. Na městu se však měl naplno obohatit, až když ho roku 1623 získal do zástavy. Nechal nařídit strhnout krovy z městského opevnění i několika bašt. Poté nakázal odvézt krycí a zdící zdivo z hradeb a použít ho na pokrytí Herýnkovského mlýna u řeky Mže, který sám koupil do svého vlastnictví roku 1627. Z obecního mlýna, který byl podle tvrzení Stříbrských postaven s velikými náklady a mistrovstvím, kvůli nedostatku vody v čase sucha, nechal strhnout a odvést mlýnské kameny, koše, železné čepy a stejně tak veškeré příslušenství. Vše opět skončilo pro vylepšení Herýnkovského mlýna. Nechal rozbořit i městské lázně, opět proto, aby získal více stavebního materiálu pro svůj mlýn. V době války, kdy se chmel stal

<sup>137</sup> JANOUŠKOVEC, Jiří. *Město Stříbro za třicetileté války*. In: *Sborník okresního muzea v Tachově 1983/18*. Str. 30

<sup>138</sup> BÍLEK, V. Tomáš. *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618: část druhá*. Str. 1212

<sup>139</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír a RUBÁŠOVÁ, Kateřina. *Stříbro do roku 2000 aneb Dějiny jednoho města*. Str. 43

nedostatkovým zbožím, pak Stříbrským veškerý naskladněný chmel zabavil a prodal ho pro vlastní obohacení <sup>[140]</sup>. Přivlastnil si i městský pivovar a ukradl stříbro z městské radnice <sup>[141]</sup>.

Škody se na Stříbrských měl dopustit i skupováním pozemků, nacházejících se poblíž jeho vlastního stříbrského sídla, které chtěl využít spojit tím i rozšířit vlastní pozemky a zahrady. Jednalo se o domy Daniele Střížky, který koupil roku 1627, Jakuba Hrušky koupený roku 1628, dům se zahradou Ezechiela Zemka ze stejného roku a roku 1629 o pozemky při cestě k Milíkovu a Otročinu od Daniele Čezbiny. Ilov díky své předčasné smrti údajně zůstal některým prodejcům i část nákupních cen dlužen. Nejvíce se Stříbrských dotkl, když skoupil na dvacet masných krámů, patřících starším řeznickému cechu, a následně je i se jatkami a při nich stojícím domem nechal zbořit. Řeznický cech si během následujících let musel vystačit pouze s jedním sklepním prostorem při radnici, který jim obec na čas zapůjčila. Svůj vlastní dům, zvaný Normberský, nechal Ilov opravit za pomoci hašeného vápna, které zkonfiskoval z městských jam, zedníky pak údajně vyplácel z pokut, které uděloval svým poddaným <sup>[142]</sup>. Celkové škody, které Ilov za 11 let panování podle Stříbrských napáchal, dosáhli 5500 zlatých <sup>[143]</sup>. Pro svůj vlastní prospěch ale město ušetřil značným útrapám třicetileté války, především kvartýrování, spojeného s dalším loupením a vymáháním peněz, potravin a píce <sup>[144]</sup>.

## Osud Stříbra po Ilovově smrti

Ani s Ilovovou smrtí se však situace Stříbra okamžitě nezlepšila. Krátce po událostech v Chebu z 25. února 1634 do města vtrhlo 5 setnin Piccolominiho jezdců, kteří do města vjeli a ve víře, že Stříbrští byli Ilovovi dědiční poddaní, a následně vydrancovali řadu domů, sebrali veškeré přítomné koně a nechali si od obce vyplatit asi 300 zlatých. Císařskou rezolucí Ferdinanda III. z 27. června 1634 bylo Stříbro opět povýšeno na královské město a vřazeno do čtvrtého stavu království českého, bylo však povinno odvést české komoře zástavní cenu ve výši 30 000 zlatých během období 15 let, později upraveno na 20 let <sup>[145]</sup>. Aby město těmto, a i předchozím závazkům a výdajům vyhovělo, bylo nuceno se zadlužovat a prodávat svůj

---

<sup>140</sup> BÍLEK, V. Tomáš. *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618: část druhá*. Str. 1213

<sup>141</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír, et al. *Historie a současnost podnikání na Mariánskolázeňsku, Tachovsku a Stříbrsku*. str. 116

<sup>142</sup> BÍLEK, V. Tomáš. *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618: část druhá*. Str. 1214

<sup>143</sup> JANOUŠKOVEC, Jiří. *Město Stříbro za třicetileté války*. In: *Sborník okresního muzea v Tachově 1983/18*. Str 30

<sup>144</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír a RUBÁŠOVÁ, Kateřina. *Stříbro do roku 2000 aneb Dějiny jednoho města*. Str. 42

<sup>145</sup> BÍLEK, V. Tomáš. *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618: část druhá*. Str. 1214



majetek, roku 1648 se jednalo o Bytinský rybník, dále například o ves Pytlov <sup>[146]</sup>. Město po Ilovově smrti trpělo i z rukou vojsk stále probíhající třicetileté války. Roku 1639 drancuje město švédský vojevůdce Banér, Torstenson se v roce 1645 spokojuje se 7000 výkupného a roku 1647 ničí město Wrangler. Škodu na městě způsobila i císařská vojska, hlavní stan generála Melandera von Hotzapfel stál měšťany 8361 zlatých, tedy více, než 11 let Ilovova panství <sup>[147]</sup>. O špatné situaci města a uspokojování jeho základních potřeb svědčí nepřímo i to, že trvalo 12 let od konce třicetileté války, do roku 1660, než byly rekonstruovány Ilovem zničené masné krámy. Až roku 1690 pak pekařský cech otevřel veřejné chlebné krámy vedle radnice. Roku 1667 pak byly obnoveny tři rybníčky u cesty do Těchlovic, důležité pro vedení vody do města a vysušené opět Kristiánem Ilovem <sup>[148]</sup>. Celkově se zdá, že doba panství Kristiána Ilova město před útrapami spíše ochránila, škody byly napáchány až během druhé poloviny třicetileté války, kdy dochází mimo přímé škody k úplnému finančnímu vyčerpání města i jeho obyvatel <sup>[149]</sup>.

---

<sup>146</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír, et al. *Historie a současnost podnikání na Mariánskolázeňsku, Tachovsku a Stříbrsku*. Str. 116

<sup>147</sup> JANOUŠKOVEC, Jiří. *Město Stříbro za třicetileté války*. In: *Sborník okresního muzea v Tachově 1983/18*. Str 30

<sup>148</sup> BYSTRICKÝ, Vladimír, et al. *Historie a současnost podnikání na Mariánskolázeňsku, Tachovsku a Stříbrsku*. str. 117

<sup>149</sup> JANOUŠKOVEC, Jiří. *Město Stříbro za třicetileté války*. In: *Sborník okresního muzea v Tachově 1983/18*. Str 35

## Závěr

Život Kristiána Ilova je stále ne zcela probádanou kapitolou, která úzce souvisí s dějinami Valdštejnského spiknutí proti císaři. Ilov v literatuře velmi často v posledních letech svého života vystupuje pouze jako vykonavatel Valdštejnovi vůle, či ve spojení s Adamem Erdmannem Trčkou a Vilémem Kinským. Ilovův život před službou přímo pod Albrechtem z Valdštejna je možné sledovat v pramenech vztahujících se k třicetileté válce obecně, jeho jméno však často zapadne mezi mnohem významnějšími, či výše postavenými důstojníky. Ztráta korespondence patřící Kristiánu Ilovovi, ke které došlo během událostí v Chebu, znamená velkou překážku snaze o zmapování částí Ilovova života, kterým se ve Valdštejnské literatuře nedostává pozornosti, tedy jeho mládí a prvním rokům vojenské služby pod Filipem Hansem Fuchsem von Bimbach.

Ve spojitosti Ilova se Stříbrem je připomínán především úpadek města, který podle starší literatury přímo souvisel s Ilovovou činností ve městě, je však možné říct, že neprávem. Přestože se Ilov na městě bezpochyby osobně obohacoval a k úpadku přispěl, autoři jako Tomáš Bílek mu připisovali všechny škody, které město za třicetileté války utrpělo, včetně těch, ke kterým došlo až po Ilovově smrti. Největší dopad na město mělo vydržování císařské armády a řada švédských útoků ve 40. letech 17. století, které způsobily vysoký pokles počtu obyvatel a celkové ekonomické síly města.

Ilovova smrt samotná zůstává v detailech nejasná. Kdo přesně byl jeho vrahem není možné z existujících pramenů odvodit. Za místo Ilovova posledního odpočinku bylo někdy ve starší literatuře označováno Stříbro, existují však prameny potvrzující odvoz jeho těla ze Stříbra do rodinné hrobky v Braniborsku.

## Resumé

Ve své práci jsem se pokusil z existující literatury a dostupných pramenů vypracovat životopis Kristiána Ilova, šlechtice z Braniborska a jednoho z důstojníků císařské strany během třicetileté války. Speciální pozornost jsem věnoval jeho historii spojené s městem Stříbrem. Přesto, že je Ilov ve spojení se Stříbrem znám především pro ekonomické škody, které městu a jeho obyvatelům způsobil, největší škody městu vznikly až po jeho smrti při událostech v Chebu roku 1634. Jeho roli při zradě Albrechta z Valdštejna v letech 1633 a 1634 nelze zanedbat. Jeho blízkost s Valdštejnem značně omezuje pozornost, která je mu při výzkumech a historických pracích věnována. S dalším výzkumem pramenů by bylo možné vytvořit detailnější a ucelenější životopis, pokrývající především první půlku Ilovova života.

In my thesis I tried to create a curriculum vitae of Christian von Ilov, nobleman from Brandenburg and Imperial army officer during the Thirty Years War, from the existing literature and accesible sources. I focused particularly on his history connected with the town Stříbro. Even though that with connection to Stříbro Ilov is known mainly for the economic damages, that he caused to the town and its people, the greatest damages of the city were caused after his death during the events in Cheb in 1634. His role in Albrecht Wallenstein's treason in 1633 and 1634 can not be neglected. His closeness with Wallenstein considerably limit the attention that he recieves during reasearch and historical works. It would be possible to create more detailed and comprehensive curriculum vitae with additional reasearch of sources, covering especially the first half of Ilov's life.

## Seznam použitých zdrojů:

### Literatura:

- [1] BÍLEK, V. Tomáš. *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618: část druhá*. Praha: Novočeská Bibliothéka J. Otto, 1883.
- [2] BÍLEK, V. Tomáš. *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618: část první*. Praha: Novočeská Bibliothéka J. Otto, 1882.
- [3] BYSTRICKÝ, Vladimír a RUBÁŠOVÁ, Kateřina. *Stříbro do roku 2000 aneb Dějiny jednoho města*. Stříbro: Nadace Jakoubka ze Stříbra, 2000. ISBN 80-238-5997-8.
- [4] BYSTRICKÝ, Vladimír, et al. *Historie a současnost podnikání na Mariánskolázeňsku, Tachovsku a Stříbrsku*. Žehušice: Městské knihy, 2003.
- [5] HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jen a DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích. Od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství LN, 2005. ISBN 80-7106-709-1
- [6] JANÁČEK, Josef. *Valdštejn a jeho doba*. Praha: Epoque, 2003. ISBN 80-86328-17-1
- [7] KEJHA, Josef a JANOUŠKOVEC, Jiří. *Toulky českým západem aneb z historie měst a obcí Plzeňského kraje*. Plzeň: Grafia s.r.o., 2017. ISBN 978-80-87046-94-4
- [8] KOLLMAN, Josef. *Valdštejnův konec, Historie 2. generalátu: 1631–1634*. Praha: Academia, 2001. ISBN 80-200-0336-3.
- [9] LÍVA, Josef. *Prameny k dějinám třicetileté války 1626-1635: díl IV*. Praha: Naše vojsko, 1953.
- [10] LÍVA, Josef. *Prameny k dějinám třicetileté války 1618–1625: díl III*. Praha: Naše vojsko, 1951.
- [11] MIŠAGA, Vít. *Bitva u Desavy 25. 4. 1626*. České Budějovice: Bohumír Němec – VEDUTA, 2020. ISBN 978-80-88030-43-0.
- [12] *Ottův slovník naučný: Dvanáctý díl CH- Sv. Jan*. Sdružení pro Ottův slovník naučný. Paseka: Argo, 1998.
- [13] PEKAŘ, Josef. *Valdštejn 1630–1634: Dějiny valdštejnského spiknutí*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1659-1

[14] PEKAŘ, Josef a KRISTEN, Zdeněk. *Odhalení o Valdštejnově zradě a smrti: České znění relací Jaroslava Rašina a Octavia Piccolominiho*. Praha: Historický klub, 1934.

[15] POLIŠENSKÝ, Josef. *Documenta Bohemica Bellum Tricennale Illustrantia, Tomus V: Der schwedische Krieg und Wallensteins Ende, Quellen zur Geschichte der Kriegsergebnisse der Jahre 1630–1635*. Praha: Academia 1977

[16] *Riegerův slovník naučný: Díl čtvrtý I-Lžidimitrij*. Praha: Nakladatelství I.L. Kobra, 1886.

[17] VAVŘÍNEK, Karel. *Almanach českých šlechtických a rytířských rodů*. Praha: Zdeněk Vavřínek, 2016. ISBN 978-80-906610-0-4

[18] WATZKA, Ludwig Karl. *Uebersicht der denkwürdigen Ereignisse aus der Geschichte der königlichen Stadt Mies vom Jahre 1131 bis in die neuste Zeit*. Stříbro: vydavatelství L.B. Donatha, 1883.

[19] WILSON, H. Peter. *Europe's Tragedy: A History of the Thirty Years War*. Londýn: Allen Lane, 2009. ISBN 978-0-713-99592-3

#### Online zdroje:

[20] HALLWICH, Hermann. *Allgemeine Deutsche Biographie 14 Str. 27-33*. [online]. Dostupné z: <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117129445.html#adbcontent>

[21] Encyklopedie Plzeň. *Bourání Říhovského domu*. [online]. Poslední změna 30. 10. 2019. [citováno 11.3. 2021]. Dostupné z: [https://encyklopedie.plzen.eu/home-mup/?acc=profil\\_udalosti&load=1095](https://encyklopedie.plzen.eu/home-mup/?acc=profil_udalosti&load=1095)

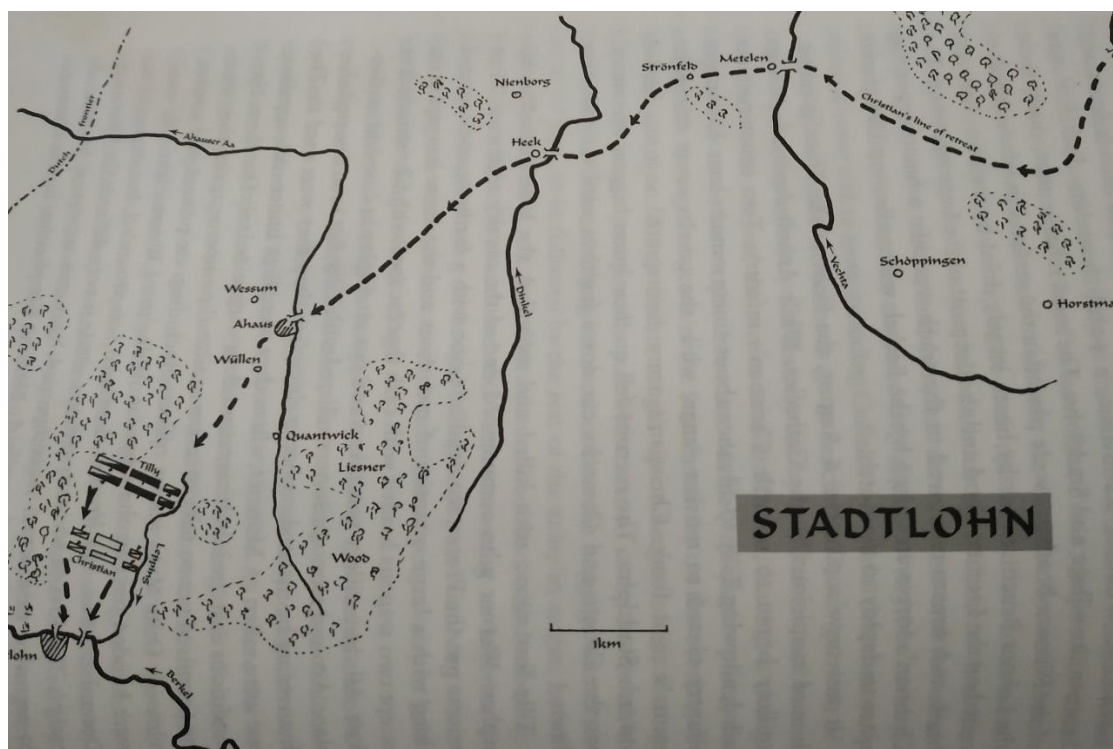
#### Archivní zdroje:

[22] *Sborník okresního muzea v Tachově 1983/18*.

## Přílohy



Příloha č.1: Erb Kristiána Illova (zdroj *Almanach českých šlechtických a rytířských rodů*)



Příloha č.2: Bitva u Stadtlohn (zdroj *Europe's Tragedy: A History of the Thirty Years War*)





Příloha č.5: Chebský hrad v roce 1634 podle R. Schindelbucha z roku 1924  
(zdroj <http://encyklopedie.cheb.cz/cz/encyklopedie/rekonstrukce-hradu#foto>)



Příloha č.6: Minoritský klášter, kde byl Ilov dočasně pohřben  
(zdroj <https://www.mustribro.cz/mesto/pamatky-ve-meste/minoritsky-klaster-51cs.html>)